

Nässjö skogskyrkogård

Antikvarisk medverkan i samband med utökade askgravplatser
Nässjö stad i Nässjö kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Nässjö skogskyrkogård

Antikvarisk medverkan i samband med utökade askgravplatser
Nässjö stad i Nässjö kommun, Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 103/2018
Länsstyrelsens dnr: 433-5645-2018

Rapport och foto: Britt-Marie Börjesgård
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Distribution: Digital pdf

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

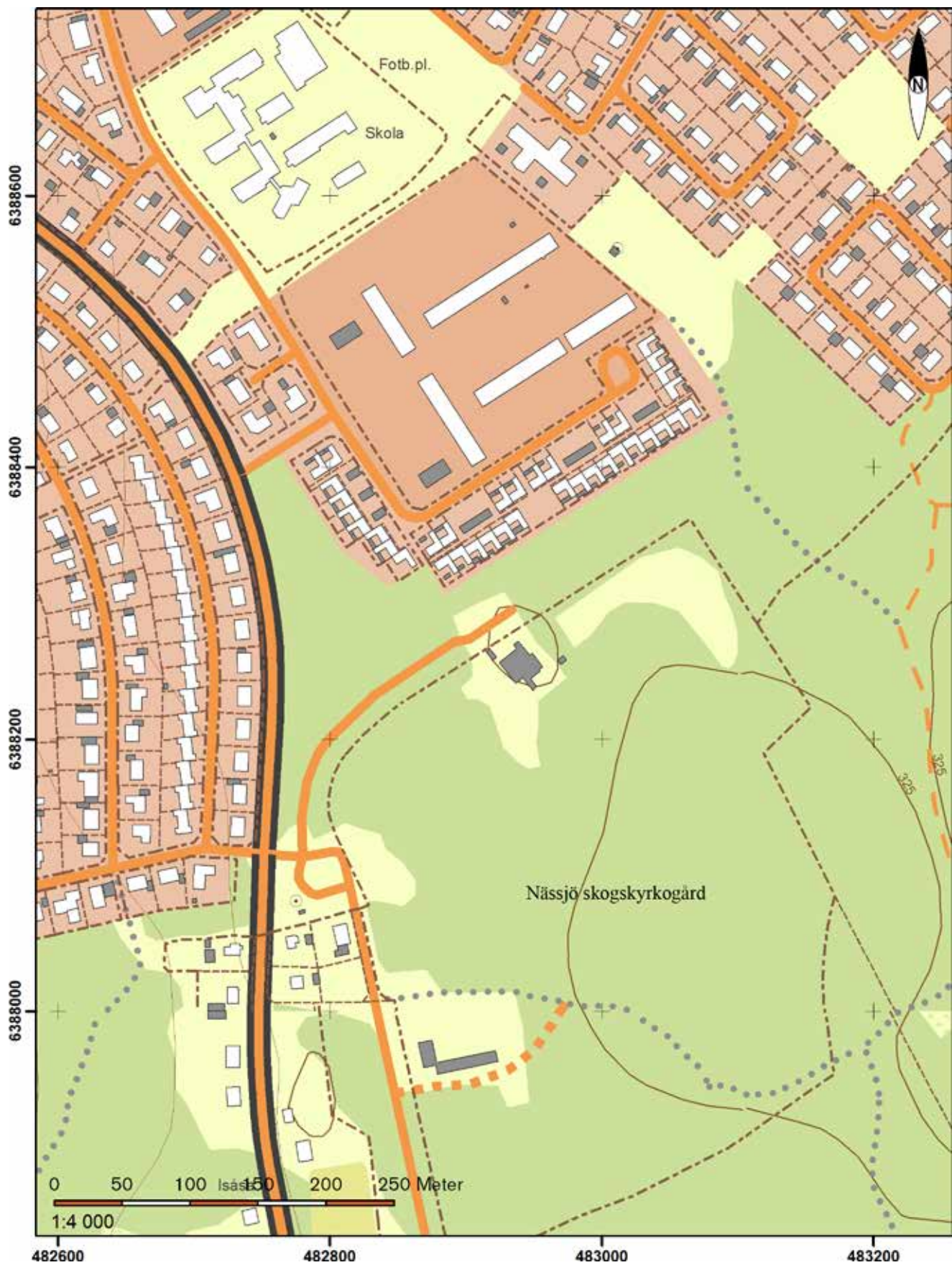
© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2021

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte.....	5
Historik.....	5
Beskrivning inför åtgärder.....	6
Vidtagna åtgärder.....	6
Sammanfattning.....	8
Utvärdering.....	8
Antikvariska reflektioner.....	9
Administrativa uppgifter.....	10
Arkiv.....	10
Tryckta källor och litteratur.....	10

Bilagor

Bilaga 1. Fotobilaga.....	11-14
Bilaga 2. Ritningar.....	15

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

Länsstyrelsen lämnade i beslut daterat 2018-10-30 tillstånd till att utöka antalet askgravplatser på skogskyrkogården i Nässjö, dnr 433-5645-18. Tillståndet omfattade arbeten i enlighet med handlingar upprättade av pastoratet genom Kenneth Claesson och Plan & Fasad AB, Mats Tellgren. Arbetena har genomförts under hösten 2018. Som villkor gällde att arbetena skulle ske i samråd med antikvarisk medverkan och dokumenteras.

Nässjö församling utsåg läns museet och Britt-Marie Börjesgård som antikvarisk medverkande som även har sammanställt rapporten.

Syfte

Syftet med åtgärden var att möta det ökade efterfrågan på askgravplatser. Den antikvariska medverkan avsåg att dokumentera genomförda åtgärder.

Historik

Skogskyrkogården i Nässjö anlades efter ritningar av dåvarande stadsarkitekten Wilhelm Ahlsén och stod klar att tas i bruk sommaren 1947. Planerna inrymde från början även ett kapell, inom församlingen var man dock inte i detta skede överens om byggnaden skulle innehålla ett krematorium eller inte. En plats iordningställdes för en framtida byggnad. Kapellkrematoriet som sedan kom att uppföras invigdes 1962. Byggnaden ritades av professor Sven Ivar Lind, efter en inbjuden arkitekttävling.

Kyrkogården är sedan 1996 tillsammans med kapellet och klockstapeln skyddad enligt särskilt beslut enligt KML kap 4, utifrån sina höga arkitektoniska kvaliteter.

Under 2012–2014 inrättades en ny askgravplats i sydvästra delen av kyrkogården, utformad som fem stycken långsmala upphöjda

Platsen för den tänkta utvidgning.

Utsnitt av gravkartan med det aktuella området inringat. Kartan är upprättad 2013, då det första området med askgravplatser inte var genomfört i sin helhet och är därmed inte inritat på kartan.

planteringsbäddar. Bäddarna är kantade av stenramar och planterade med lökar och perenner, de avlidnas namn står på graverade skyltar på stenramens ovansida. Då dessa gravplatser redan är fullbelagda upplevde församlingen ett behov att förbereda för ytterligare gravplatser med samma typ av gestaltning.

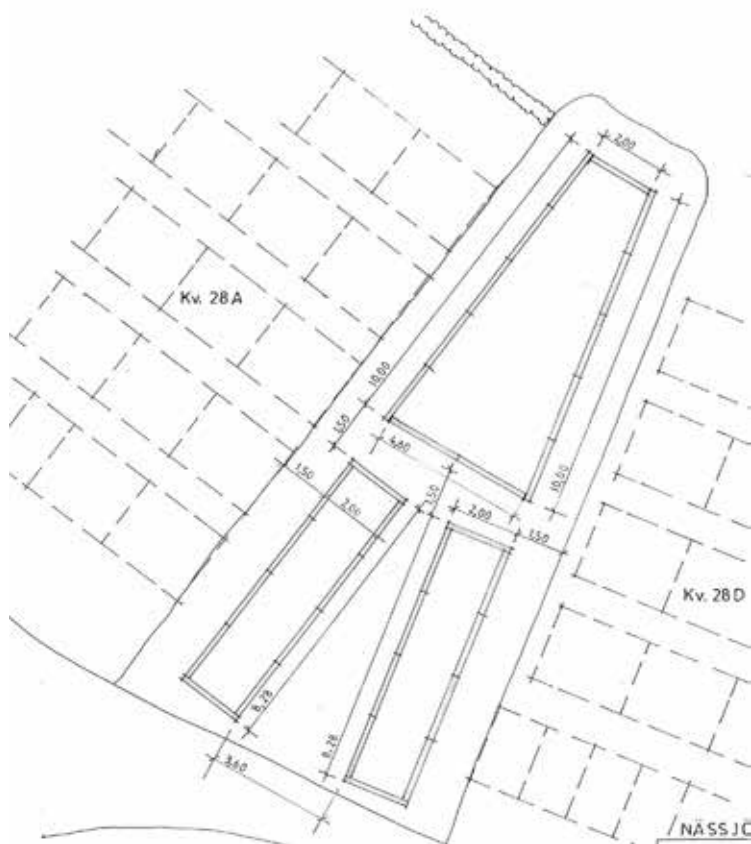
Beskrivning inför åtgärder

Utökningen innebär att ytterligare en askgravplats anläggs i den sydöstra delen av kyrkogården enligt samma modell som de tidigare anlagda. Den aktuella platsen för anläggande av de nya askgravplatserna var belägen i relativt nära anslutning till de tidigare anlagda bäddarna. Det är en del i kvarter 28, en kilformad gräsyta utan gravläggningar mellan kvarterets fyra rätvinkligt placerade gravsättningsområden som avsågs nyttjas. Kilen utgjorde ett sätt att ta upp kvarterets något svängda form.

För att inrymma urngravplatsen behövde en servicestation för vattning och avfall flyttas.

Vidtagna åtgärder

Förslaget till urngravsättningsplatser upprättades av Mats Tellgren, Plan & Fasad AB, som även har ritat de tidigare askgravarna. Anläggningsarbetena utfördes i egen regi av kyrkogårdsförvaltningens personal. Arbetena utfördes under hösten 2018 med sammanlagt

Utsnitt ur ritning för de nya urngravplatserna. Ritning upprättad av Plan & Fasad AB, Mats Tellgren 20180319.

Anläggningsarbetet har inletts, 4 september 2018.
Foto: Kenneth Claesson.

Pågående anläggningsarbete, 10 oktober 2018.
Foto: Kenneth Claesson.

Arbetet fortskrider, de tre bäddarna är utlagda, 23 oktober 2018. Foto: Kenneth Claesson.

tre stycken uppfyllda bäddar avsedda för urngravar. Anläggningen inrymmer totalt 104 askgravplatser, med plats för två urnor inom respektive grav. Bäddarna avgränsas av kantsten av grå granit i två meters längder och 140 mm bredd med en avfasning i ytterkant. Askgravsplatsens markyta kring bäddarna består av stenmjöl i en kulör som överensstämmer med grusmaterialet på gångarna.

Den nya urngravplatsen utformades som tre bäddar, en större i norr och två något mindre i söder där kilen breddar sig. Servicestationen för vattning och avfall flyttades något söderut och placerades i anslutning till gången vid den södra sidan om de nya bäddarna.

Bäddarna är färdigställda med stenramar, 25 oktober 2018. Foto: Kenneth Claesson.

De klara bäddarna från norr, 25 oktober 2018. Foto: Kenneth Claesson.

Sammanfattning

De aktuella arbetena har innefattat:

- Anläggande av nya askgravplatser enligt upprättad planskiss.

Utvärdering

Länsmuseet har deltagit i samråd inför ansökan genom antikvarie Britt-Marie Börjesgård. En slutbesiktning av de utförda arbetena gjordes den 28 november 2018. Kenneth Claesson från pastoratet och antikvarie Britt-Marie Börjesgård deltog i besiktningen. Vid besiktningstillfället var gravytorna med kantramar färdigställda men planteringen i bäddarnas mitt återstod att utföra. Detta planerades till våren 2019. Församlingen hade utsett Jönköpings läns museum, Britt-Marie Börjesgård till antikvarisk medverkande.

De nya askgravplatserna var i princip utförda enligt ritning. För att ytan mellan de två bäddarna i söder inte skulle upplevas som alltför tom hade pastoratet valt att placera en stor natursten som blickfång. Länsmuseets synpunkt var stenen kan tillföra kvalitéer och att avvikelsen i förhållande till ritningen inte påverkar kyrkogårdens kulturhistoriska värde menligt samt att form och gestaltning följer förslagets grundtanke. Utförda åtgärder kunde anses vara i enlighet med länsstyrelsens beslut och godkändes därför.

En efterbesiktning genomfördes hösten 2019 för att se det färdiga resultatet med utförd plantering.

Antikvariska reflektioner

Rent karaktärsmässigt har de nya askgravkvarteren en annat uttryck än de tidigare gravarna. En kyrkogård är dock föränderlig i så motto att gravskicket förändras över tid, vilket också påverkar kyrkogårdarnas utseende.

Skogskyrkogården är i huvudsak utformad för traditionella kistbegravningar. Pastoratet redogjorde i ansökan för den aktuella situationen 2017, att tre fjärdedelar av alla gravläggningar utgjordes av askurnor. De i sin tur fördelade sig mellan gravsättning i traditionell gravplats, i minneslunden och i askgravplats, där de två sistnämnda utgjorde huvudparten. Det här är en tendens och utveckling som på sikt kommer att påverka kyrkogårdens karaktär.

En stor natursten som kom fram under anläggningsarbetet lades som en blickpunkt i anslutning till bäddarna.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	433-5645-2018
Jönköpings läns museums dnr:	103/2018
Byggherre:	Nässjö pastorat
Projektledare:	Kenneth Claesson
Arkitekt:	Plan & Fasad AB, Mats Tellgren
Antikvarisk medverkan:	Britt-Marie Börjesgård
Rapportansvarig:	Britt-Marie Börjesgård
Rapportgranskning:	Anders Franzén
Län:	Jönköpings län
Kommun:	Nässjö kommun
Socken:	Nässjö stad
Fastighetsbeteckning:	Skogskyrkogården 1:1

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum (JLM)

Handlingar rörande Nässjö skogskyrkogård.

Tryckta källor och litteratur

Lindgren, Anette. 2008. *Kulturbeskrivning och bedömning Skogskyrkogården i Nässjö*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2008:24.

Börjesgård, Britt-Marie. 2016. *Nässjö skogskyrkogård : Antikvarisk medverkan i samband med anläggande av askgravplatser*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2016:19.

Bilaga 1. Fotobilaga

Fotografier tagna i samband med slutbesiktning den 28 november 2018 samt efterbesiktning den 11 september 2019.

Ovan och ovan till vänster: Översikt från nordväst.

De nya askgravplatserna från söder.

De tre anlagda bäddarna från söder.

Bäddarna med den stora stenen emellan.

Översikt från sydost.

Översikt från grinden i söder.

Översikt från den södra entrén.

Efterbesiktning september 2019 då med planterade bäddar och delvis ianspråktagna gravplatser.

Askgravplatsen från söder.

Askgravplatsen från norr.

Översikt från norr.

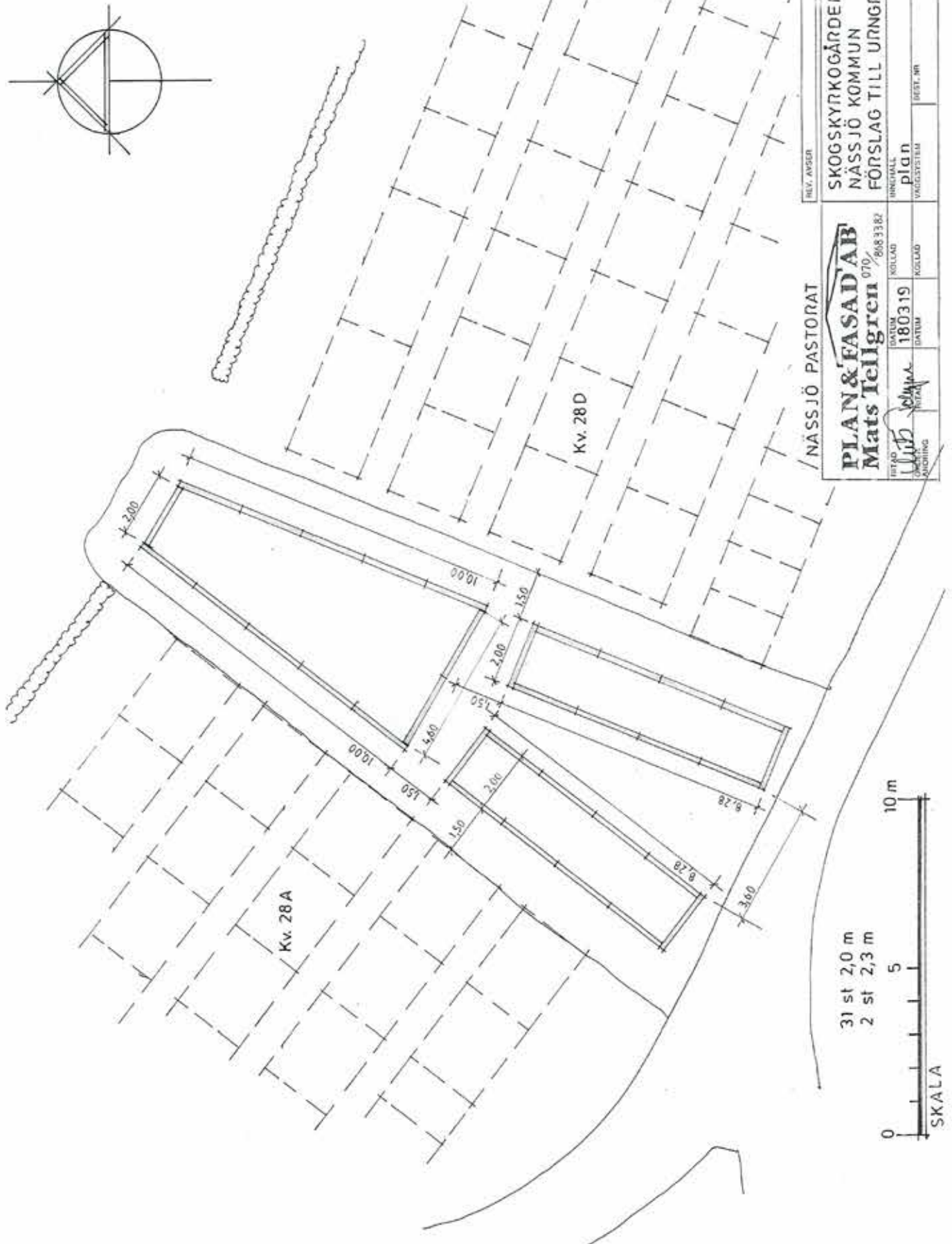

Askgravplatsen från öster.

Bilaga 2. Ritningar

Ritning till nya urngravplatser, (något förminskad och därmed inte helt skalenlig).

PROJEKTANT	SKOGSKYRKOGÅRDEN
ISÅSA 2:18	NÄSSJÖ
NÄSSJÖ	
Svenska kyrkan	
NÄSSJÖ FÖRSÄMLING	
NÄSSJÖ	
BRANSCHGRUPP 6	
204 51 JONKÖPING	
Tel: 036-16 68 20	
Fax: 036-16 68 09	
E-post: lin@lms.se	
VERKSOMHET	CH
1218	
2013-09-11	KENTH HENRIKSSON
GRAVKARTA	
SKALA 1:500	
BLAD 1:1000	
ORIGINALFORMAT: A1	
M 20:1	

Under hösten 2018 anlades en ny urngravplats på den syd-
östra delen av Skogskyrkogården i Nässjö.

